

Beelden van Duitsland

Foto's als introductieopdracht

Beelden zeggen vaak meer dan woorden. Van de twintigste eeuw zijn er veel foto's die gebruikt kunnen worden om de stof voor de leerlingen dichterbij te brengen. Dan moet een foto wel goed bestudeerd worden. Bij deze opdracht komen dezelfde foto's een aantal keer voorbij en worden leerlingen geprikkeld om na te denken over de mensen die ze zien en de keuzes die zij gemaakt hebben.

Lisa Oskamp is
redacteur van Kleio.

Wat en waarom?

Deze opdracht is een introductieopdracht bij de historische context Duitsland 1871-1945, maar kan ook bij de start van tijdvak 9 gedaan worden. Het doel is leerlingen nieuwsgierig maken naar het onderwerp, ze goed te laten kijken naar foto's en vervolgens pas erover te redeneren. Het gaat erom dat leerlingen zich inleven in de mensen op de foto's. De opdracht is bedoeld voor de bovenbouw van havo en vwo.

Hoe werkt het?

Er liggen negen foto's verspreid door het lokaal. Als de leerlingen het klaslokaal binnenkomen, gaan ze eerst zomaar ergens zitten. De docent legt uit dat het nieuwe onderwerp geïntroduceerd wordt aan de hand van foto's. De eerste opdracht voor de leerlingen is: loop langs alle foto's, kies de foto die je het meest aanspreekt en ga daar zitten. Het is zo meteen zichtbaar welke foto het vaakst is gekozen en welke foto de leerlingen niet aanspreekt. Na een paar minuten vraag je bij elke foto waar leerlingen bij zitten waarom ze de foto hebben gekozen. Bij dit onderdeel gaat het puur om de mening van de leerling en zijn argumentatie. De docent geeft nog geen extra informatie; de leerlingen gaan zelf verder met deze foto's. Voor de tweede opdracht werken de leerlingen in groepen van drie. Elke groep krijgt een set foto's (die ze dus al bekeken hebben) uitgereikt plus diverse onderschriften. Voor ieder groepslid is er een opdrachtenblad. De leerlingen moeten de foto's combineren met het juiste onderschrift en deze op de juiste chronologische volgorde leggen.

Leerlingen aan het werk met de opdracht.
Foto's: Lisa Oskamp.

De docent loopt door de klas om eventueel een beetje te helpen. Zowel in havo 5 als in vwo 6 proberen de groepen te redeneren aan de hand van hun kennis wat de juiste volgorde was. 'Deze foto gaat over werkloosheid, Hitler beloofde banen, dus die foto met hem komt daarna,' redeneerde een leerling. Na tien minuten neemt de docent de uitkomsten met de klas door. Dan kan besproken worden wat er op de foto staat en kan ingegaan worden op de redeneringen van de leerlingen.

Welke foto kies je?

Tot slot kiezen de leerlingen een foto die volgens hen symbool staat voor de twintigste eeuw en beargumenteren ze waarom ze dat vinden. Er mag slechts één foto per groep gekozen worden. Leerlingen moeten drie vragen bedenken naar aanleiding van de foto. Bij de foto van de werkloze man kan bijvoorbeeld de vraag gesteld worden: Wat voor werk deed deze man? Of: Op welke partij stemt hij? Bij de bespreking kan de docent door middel van vragen aan de klas de leerlingen laten nadenken over de keuzes waar mensen voor stonden. Op een foto is bijvoorbeeld te zien dat iedereen de nazigroet brengt. Stel dat je in die tijd zou leven en het er niet mee eens was. Zou je dat durven tonen en de groet dus niet brengen? Op een andere foto zijn de gevolgen van de Kristallnacht te zien. Links op de foto lopen een man en een vrouw die lijken te lachen. Waar zouden ze om lachen? Zijn ze het soms eens met de Kristallnacht? Weten ze zich geen houding te geven? Hoe kun je als mens reageren op zulke gebeurtenissen? Door de vragen van de docent en

van de leerlingen wordt de klas aan het denken gezet. Als de onderwerpen later in de lessenserie worden uitgediept, kan de foto die bij deze opdracht over dat onderwerp is getoond nog eens terugkomen. Leerlingen die meer weten over de achtergrond zien immers weer nieuwe dingen en stellen andere vragen.

'Stel dat je in die tijd zou leven en het er niet mee eens was, zou je dat durven tonen en de nazigroet dus niet brengen?'

Wat vonden de leerlingen ervan?

Kara Kraakman uit havo 5 geeft aan dat ze deze opdracht leuk vond, omdat het heel actief was. Ze wil wel meer over de onderwerpen weten. Haar klasgenoot Timo Schermer beaamt dit en vindt met name de wereldoorlogen interessant. Chelsey Vreeburg zegt dat je door deze opdracht inderdaad alvast gaat nadenken over de stof. Als tip geven deze leerlingen aan dat de opdracht ook in tweetallen zou kunnen, omdat er bij een drietal altijd iemand kan zijn die iets minder werk doet. Ik denk dat ze daar gelijk in hebben, maar een nadeel daarvan is dat er van tevoren wel meer setjes met foto's en onderschriften gemaakt moeten worden. ■

De complete les, inclusief de benodigde materialen en een lesplan, is te vinden op www.vgnkleio.nl.